

Túraírás 1.

Táv: kb. 1.5 km

Szintkülönbség: 35 m

A tábor főkapuján kilépve haladjunk az aszfaltúton kb. 200 métert, ahol a nagy nyárfák mellett balra nyílik egy keskeny ösvény! Ne ijedjünk meg, az első 10 méter ilyen, utána tiszta, szép, széles úton folytathatjuk a túrát. Itt azért ilyen buja a növényzet (csalán, bodza, aranyvessző, meg a vízkedvelő, sokszor ártéri kanadai nyár), mert a dombról ide folyik le a völgybe a csapadék.

A következő szakasz, mint a térkép szintvonalai is mutatják, egy 30 méter magas (ez egy tízemeletes ház magassága!) meredek emelkedő. Kitartás! Szép tölgyerdőben visz fel a homokos-lőszös út (a Sokoró dombság felszíni takarója sok helyen ez, egyébként mészkő az alapkőzet). Az ösvény mellett az ügyesek ősszel hamvas szedret, fekete szedret találhatnak – finom és egészséges a gyümölcse, fogyasszuk bátran! Jó szemüek ráismerhetnek az erdei szamáca leveleire is, gyümölcset tavasz végén, nyár elején élvezhetjük.

A gerincen a fenyvesek gyűrűjében szusszanjunk egyet, de ne itt időzzünk hosszabban, hanem sétáljunk el jobbra (mindössze 100m) a mezei virágokkal szegélyezett kis ösvényen egy kedves eldugott füves tisztáshoz! Itt már teljesen a fekete fenyő (törzse palaszürke) és az erdei fenyő (a törzs alja rókavörös színű) az uralkodó. A levegőben is érezni a gyanta illatát és érdemes a fa kérgét is megtapogatni, milyen lemezesen foszlik le. A fenyő alapvetően egyetlen sudár törzset nevel, nem ágazik el, kivéve, ha valamilyen betegség, vagy fagy a csúcshajtását tönkre teszi: ilyenkor az oldalágak kelnek versenyre és sokszor 2-3 törzs is folytatódik. Keressünk ilyen fákat a környéken! A 10-15 éve sérült fáknál sokszor még a kanyarulat is látszik, hogy az oldalág beáll a törzs tengelyébe és onnan nő felfelé. A fenyő korát könnyen megállapíthatjuk anélkül, hogy a törzsét elvágnánk és évgyűrűket számlálnánk. Mivel örvös ágállású és évenként hoz egy-egy újabb szintet, csak ezeket az „emeleteket” kell a földtől a csúcsig megszámlálnunk. Figyelem! Az elszáradt, vagy már csak a helyüket mutató ágcsoportokat is számoljuk bele. Ez az alsó szárazság nem betegség, hanem a túlelevelű fenyő koronája olyan jól záródik (egy sűrű fenyőerdőben nappal is éjszakai sötétség lehet), hogy az alsóbb ágaktól elfogja a napfényt, s így azok elszáradnak. A fenyő virága (nem termése!) a toboz. Sokszor évekgig csücsül fent az ágakon, mire megérleli benne a magot, ezért a szirmai úgymond elfásulnak. Visszautunknál a meredek emelkedő tetején jobbra, de akár itt a réten is, találhatók olyan tobozok, amelyeket mókus rágcsált meg (mint egy almácsuma); vannak továbbá olyanok is, amelyeket a madarak borzoltak szét, hogy csőrükkel a finom és tápláló (nekünk embereknek is!) fenyőmaghoz hozzájussanak. A fenyőerdők sajátos madárvilágához tartozik

a szép tollazatú Fenyőpinty, a szerényebb Fenyőrigó, vagy a Keresztcsőrű, aki speciális csőrével egyetlen mozdulattal fordítja ki a magot a toboz pikkelyei közül.

Menjünk vissza a gerincen a meredek ösvény tetejéig és ott jobbra fordulva folytassuk az utunkat enyhén lefelé egy nagy Tölgyerdőben! Hamarosan egy zsákutca ágazik el balra, sétáljunk be a vadászesig és a vad-szörőig! *A tölgyerdő önmagában is rengeteg táplálékot ad a vadaknak, hiszen a fa termése, a makk, kedvenc csemegéje a környéken is előforduló nagyvadaknak: Vaddisznónak, Szarvasnak, Őznek, de szívesen eszi a Mókus is. Csemege számos madár számára is; pl. a Szajkónak, aki mohósága és feledékenysége révén „ülteti” az erdőt, hiszen sokszor ejt el a csőréből a sok makkból, máskor dióból, gesztenyéből, vagy ha el nem is ejti, de eldugja későbbre, ám elfelejti a rejtekhelyet. Ráadásul a tölgyes otthona sok gombának is (a környéken Pereszke, Nagy őzláb és Óriás pöfeteg fordul elő az ehetőkből és Légyölő galóca a számunkra mérgezőkből – ám a vaddisznó számára ez csemege). Idősebb fákon Taplót, vagy dekoratív Lepketaplót találhatunk. A Tölgyes Magyarország őshonos fája, értékes, hosszú időt megélő faj. Száradó leveleit csak tavasszal, hajtáskor veszi el, így nyáron is vastag avar borítja az erdő alját, mintha csak ősz létezne lent. Ez jó bűvőhely rágcsálók, rovaroknak. A nagytestű – védett – Szarvasbogár himje is előfordul itt nyár elején, az őket hónapokkal túlélő nőstények később is. A korábban említett nagyvadak éjszakai állatok, így napközben esetleg a nyomaikat (patanyom, vadcsapás, szőrösömög) lelhetjük meg. Vadászatukkor a vadász napokkal korábban „beetet” a szőróra (pl. kukoricát szór ki, de alma, paprika széna, egyéb gabona is lehet az étel; Rókának lúdtojás,), majd este fellelepedik a lesre és ott várja türelemmel a vadat. Szeptemberben a szarvasbikák udvarlási, párzási szokásaikhoz kötődő szarvasbögés hallható. Télen, mikor a lombok lehullanak és átlátható az erdő, kevesebb a bűvőhely, a hóban jól követhető a nyomok, éjszaka is világosabb van az erdőn, a vad bundája is vastagabb, szebb, és éhesebb is, hiszen kevés a természetben található étel - tehát jobban jönnek a kirakott táplálékra, ilyenkor vannak a legeredményesebb vadászatok Tavasszal a fiatal állatokat és mamájukat védi a vadászati törvény, ilyenkor nem szoktak lőni. Egyetlen éjszakai ragadozó-madárként a Macskabagoly hallható a környéken.*

Újból térjünk vissza a fő csapásra és folytassuk az utunkat, enyhén felfelé a tölgyerdőben.

Hamarosan egy T elágazáshoz érkezünk, itt forduljunk balra!

Itt már az akác és a bálványfa az uralkodó. Sajnos mindkét fa idegen a környéken. *Az akácot azért hozták be Amerikából kb. 200 éve, mert gyorsan nő (20 év után vágásérett, szemben a tölgy vagy bükk 80-100 évével) ám emiatt sokszor kiszorít minden más fajt. Ha benézünk az akácerdőbe, alig látunk más növényt, aljnövényzetként is csak füvet. Ami még előfordul, mind nitrogén-kedvelő fajok: Bodza, Nagy csalán. Ennek megfelelően az állatvilága is szegényesebb. A Bodza cserjék fája erdészeti szempontból értéktelen, ám virága, termése gyógyteáknak, üdítő italoknak is alapanyaga. A bálványfa bár nagyon dekoratív a hosszú nyélen ülő szárnyas leveleivel, de egy értéktelen, használhatatlan fa. Ráadásul semmilyen állat nem legeli le, mert keserű és bűdös a levele. Az útra behajló gallyak közül dörzsöljük csak meg egynek a levelét és szagoljuk meg! Így védekezik a növényevő állatok ellen (csalán hangyasavval szúr meg minket, a Csipkebokor a tüskéivel és bizony az akácnak is vannak tövisei).*

Tavasszal sok munkát ad a környékbeli méheknek a még levelesedés előtt tömegesen megjelenő akácvirág. Mi magunk is kóstoljuk meg bátran, a csészelevelek tövében található édes nektár finom csemege. Ezen a környéken koratavasztól őszig van a méheknek munkája, mert az elsőként virágzó Korai juhar után az előbb említett Akácra át az ősz közepéig virágzó Kanadai Aranyvesszőig sok-mindenről gyűjtögethetnek. Az Aranyvessző is idegen gyomnövény, szép aranysárga virágának örülhetünk ugyan, de közben sok nemesebb fajt kiszorít gyors, magas növéssével.

Itt-ott találkozhatunk saras részekkel – szerencsére ritkán, mert a homokos dombságunk hamar elissza a nedvességet – lehet, hogy az éjjel itt járt állatok patanyomait felfedezhetjük a környéken.

Hamarosan újabb keresztvezetődéshez érkezünk, ahol ismét balra kell fordulnunk, enyhén lefelé tartó, homokos szekérúton. Jobbról a nemesebb és ehető termésű növények közé tartozó Galagonya bokrokkal, olykor Kőkénnyel találkozhatunk, balról főleg Bodza és akác határolja az utat. Lágyszárúakból az Aranyvessző, Hólyagos habszegfű, Vérehulló fecskefű, Vadmurok (a répa őse – pont olyan a levele), Szamóca található. Előfordul az ehető, lóherére emlékeztető (de annál bokrosabb, és szív alakú levelei is üde zöldebbek) Madársóska. Az út pereme pedig, ahogy egyre lejjebb érünk a völgybe, egyre magasabb lesz, mutatva, hogy a nagy esőzések, hóolvadáskor itt lezúdul, gyorsuló víz hogyan mélyíti, vájja egyre mélyebbre az utat. *A legmeredekebb részen már több méter magasak a löszfalak mellettünk. Megfigyelhető a talaj rétegződése – fent a sötét humuszos réteg, majd az élettelenebb homokos sávok vas (vöröses, rozsdás elszíneződés) kalcium (fehér kirakódások, főleg egykori gyökerek mentén) és mangán (feketés elszíneződések) kiválással. Jól láthatók a lágyszárú és fás-szárú növények különböző gyökerei is, valamint a sok-sok földben élő állatka lyukai: kicsitől a nagyig, férgektől a rágcsálókig.*

Utunk a völgy alján élesen balra kanyarodik, majd hamarosan a gyermektábor kerítése mellé érkezünk, ahol a piros kereszt túristajelzés vezet ki a buszfordulóhoz. Érdemes még visszafordulva a Védett terület tábláját megnézni, rajta a magyarországi védelem szimbólumával, a Nagy kócsaggal.